

STUDII CLASICE

1. L. V. RODIU. Considerații privind teatru și teatralitate în literatura românească de la 1850 la 1900	77
2. I. M. TĂRLOIU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	78
3. C. G. BOGDAN. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	79
4. A. M. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	80
5. N. STĂLAȚIU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	81
6. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	82
7. A. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	83
8. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	84
9. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	85
10. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	86
11. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	87
12. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	88
13. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	89
14. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	90
15. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	91
16. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	92
17. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	93
18. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă	94

NOTE DE DISCUZIE

1. L. V. RODIU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
2. I. M. TĂRLOIU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
3. C. G. BOGDAN. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
4. A. M. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
5. N. STĂLAȚIU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
6. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
7. A. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
8. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
9. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
10. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
11. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
12. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
13. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
14. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
15. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
16. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
17. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă
18. C. D. BĂLĂNEANU. Recenzie a operei "Cronica unui scriitor român" de Ion Creangă

STUDII CLASICE

XVIII

LITERATURA CLASICA XXXVII

COMUNICARI SI STUDII

MARIUS ROCCHI, Contributi allo studio delle Charites (I)	5
ION BANU, Platon în alte veacuri	17
ZOE PETRE, Trophonios ou l'architecte. A propos du statut des techniciens dans la cité grecque	23
GERHARD WIRTH, Vermutungen zum frithen Alexander (I)	39
STELA PETECEI, Ecouri literare ale plasticii agonistice grecesti	55
MIHAI NASTA, Tiparele percepiei si problema expresiei in traditia elenica. Sinteză eclectică	69
J. P. SULLIVAN, Horace and Propertius. Another Literary Feud?	81
ERIK WISTRAND, The Stoic Opposition to the Princeps	93
EUGEN GIZEK, Sine ira et studio et l'image de l'homme chez Tacite	103

NOTE SI DISCUZII

LIANA LUPAŞ, "Υπέρχειρος et ὑπέρκοτος"	115
AL. GRAUR, <i>Philaenon aiae</i>	121
CICERONE POGHIRC, <i>Fulminis sau fluminis?</i> Conjectură la Tibul I, 9	125
JOHANNES KRAMER, L'influence du grec sur le latin populaire : quelques réflexions	127
JOAN PISO, Epigraphica (VI). Inschriften aus Sarmizegetusa	137
• EMILIA DORUȚIU-BOILĂ, Despre localizarea orașului Libidina (Theophylactos Symocates, <i>Istoriit</i> , I, 8)	145
D. M. PIPPIDI, Note de lectură	151

STUDIILE CLASICE ÎN LUME

D. M. PIPPIDI, Adunarea generală a Federării internaționale de studii clasice (Bruxelles, 1974, 2–4 septembrie 1976)	159
NICOLAE-SERBAN TANASOCA, A XIII-a Conferință internațională de studii clasice „Eirene” (Dubrovnik, 7–12 octombrie 1974)	163
I. FISCHER, A XIV-a Conferință internațională de studii clasice „Eirene” (Erevan, 18–23 mai 1976)	165

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Calea Victoriei nr. 125
71021 Bucureşti

StCl, XVIII, Bucureşti, p. 1 – 222.

werden. Die Tatsache daß die Gliederung der Augustalen in Kollegien am Anfang des II. Jh. nicht aufgehört hatte zu bestehen, wie K. J. Neumann annahm⁴⁹, ist durch unsere Inschrift, welche seit der Herrschaft Severus Alexanders durch den Titel *metropolis* datierbar ist⁵⁰, bewiesen. Außerdem sind die Inschriften CIL, III, 862, 912 (Napoca), in welchem *magistri Augustales*, ohne Zweifel Vorsteher des Kollegiums, erwähnt werden, eines ziemlich späten Datums : in der ersten von ihnen ist Napoca eine *colonia*, während man in der zweiten einigen *Aurelii* begegnet⁵¹.

Vom Standpunkt der Rolle aus, welche die Augustalen im öffentlichen Leben der Städte spielten, bildeten sie einen *ordo* und befanden sich dem *ordo decurionum* gegenüber in einem ähnlichen Verhältnis, wie wir es auf einem höheren Niveau zwischen Ritterstand und Senatorenstand antreffen⁵². Die Tatsache, daß die *munera* der Mitglieder des *ordo Augustalium* durch den *ordo decurionum* festgelegt und kontrolliert wurden, zeigt mit großer Deutlichkeit inwiefern der erste *ordo* dem zweiten untergeordnet war⁵³. Die beiden Bezeichnungen, *ordo* und *collegium* sind in Sarmizegetusa wohl gleichzeitig in Gebrauch gewesen, da sowohl die Inschrift AnnEp, 1933, 241, als auch die von uns besprochene seit der Herrschaft Severus Alexanders datieren.

So haben wir, was selten vorkommt, von ein und demselben Gebaude drei Hinweise : der eine bezieht sich auf Bau und Widmung (CIL, III, 6270), der zweite auf seine Ausschmückung (Inschrift Nr. 3) und, schließlich, der dritte auf seine Wiederherstellung, als es infolge des Alters verfallen war. Bisher war es nicht hundertprozentig sicher, daß die im 1851 gefundene Inschrift CIL, III, 6270⁵⁴, welche die *aedes Augustalium* epigraphisch belegt, gerade aus dem von C. Daicoviciu mit der *aedes Augustalium* identifizierten Gebäude stammt. Die vorliegende Inschrift zerstreut jedoch jeden Zweifel über die Richtigkeit der Zuschreibung, seitens C. Daicoviciu, des großartigen Baues⁵⁵.

Es soll noch eine letzte Frage berührt werden, nähmlich ob man unter *aedes Augustalium* den gesamten Bau oder nur einen Teil desselben verstehen soll. Obwohl *aedes* in der Singularform steht, ist nach Meinung C. Daicoviciu nicht von einem einfachen Tempel die Rede, sondern von einem Palast, der nicht nur religiösen Vorgängen, sondern auch den gesamten politischen und sozialen Tätigkeit der Augustalen diente⁵⁶. Bis jetzt ist an dieser Deutung nichts auszusetzen. Eine absolute Sicherheit wird man aber nur dann gewinnen, wenn, nach Ausgrabung des gesamten Forums, sich feststellen lassen wird, welchen Zweck alle Gebäude, die es umgeben, erfüllten.

⁴⁹ K. J. Neumann, *a. a. O.*, 2353.
⁵⁰ s. C. Daicoviciu, ActaMN III, 1966, S. 154.

⁵¹ anders K. J. Neumann, *a. a. O.*
⁵² bes. Th. Mommsen, *a. a. O.*, S. 457.; vgl. A. V. Premerstein, *a. a. O.*, S. 855 ff.
⁵³ G. Alföldy, *a. a. O.*, S. 437, 448; über die Augustalen in Dazien s. auch D. Tudor, *Dacia N. S.* VI, 1962, S. 199–214. Ein *ordo Augustalium* ist in Sarmizegetusa in C. Daicoviciu, *Dacia*, III–IV, 1927–1932, S. 158 = AnnEP, 1933, 241 und in CIL, III, 1425 belegt; s.,

⁵⁴ vgl. Th. Mommsen, *a. a. O.*
⁵⁵ vgl. C. Daicoviciu, *Dacia*, I, 1924, S. 246–257.
⁵⁶ C. Daicoviciu, *a. a. O.*, S. 242–249; ders., *Dacia III–IV*, 1927–1932, S. 518–537.

DESPRE LOCALIZAREA ORAŞULUI LIBIDINA (Theophylactos Symocates, *Istoriu I*, 8)

DE

EMILIA DORUȚIU-BOILA

In articoului *Despre numele aşezării antice de la Slava Russă*, din Bulentinul Monumentelor Istorice, 40, 1974, 3, p. 58–60, Andrei Aricescu a propus emendarea numelui 'βλάσιον' din Procopius, *De aedificiis*, IV 7, 19, în Λ.βλάσιον. Pornind de la transmiterea pasajului din Procopius, care amintește numele Ibidei, deosebită în manuscrise care au stat la baza reconstituirii textului (... ἔστι δέ τοι περὶ τῷ τοῦτον Ἰβλάσιον εἰπεῖν καὶ πόλις τοῦτον Ἰβλάσιον εἰπεῖν), C. Litzica socotea că numele acestei aşezări a fost intelese (sau citit) gresit, literale din pasajul amintit putând fi în astă fel despărtite, încit să dea în loc de Ibida, „Nibida, Albida, Dabida, Naida, Dakida”, lăsind pe seama descoperirilor viitoare să decidă care din variantele propuse este oea justă¹.

Andrei Aricescu și-a propus găsirea unui alt izvor antic care să păstreze numele aşezării pomenite de Procopius sub forma Ibida. Acest izvor trebuie să fie pasajul din *Istoriile lui Theophylact Simocaites* (I, 8), în care se relatează despre conflictele dintre Bizant și avari la începutul domniei lui Mauriciu Tiberiu. Istoricul bizantin, serie A. Aricescu, „affirmă că la reluarea conflictului (după întrelegerea încheiată în 584) a contribuit o neîntelgere provocată de întimplările unui seic Σχυλής ἀνήρ ceea ce însemna, la acea vreme, un locuitor de prin regiunile de la gurile Dunării, dar, din contextul respectiv, rezultă că este vorba de un localnic din provincia Scitja. Si traversind Istrul (καὶ οὐδὲ διατορφεύεται τὸν Ἰστρόν), deci revenind în provincia dintre Dunăre și mare, ἐπὶ τῇ Αβδηνῶν τόκῳ φερόμενος (indrepindu-se către orașul Libidinilor), și fost prins de unul dintre comandanții romani pusă la paza Dunării. Genitivul plural Αβδηνῶν indică pe locuitorii orașului, care trebuie să se fi numit Libidinini, Libidum sau Libida. Asemănarea cu denumirea mai înainte discutată, din textul lui Procopius, este evidentă, iar litera Α – de la începutul numelui ar putea aduce rezolvarea situației neclare din manuscrise”².

Încheiem aici citatul din articolul lui A. Aricescu, ale căruia concluzii autorul a crezut că pot fi confirmate de o inscripție funerară de la Slava

¹ C. Litzica, *Protoporie din Caesarea. Contribuții la topografia balanică în evul mediu*, în Ioan Neucleu – Bulentinul Muzeului Municipal Iași, 6, 1926–1927, p. 1–84,
scrisă în greacă și latinescă, după o inscripție funerară de la Slava

scrisă în greacă și latinescă, după o inscripție funerară de la Slava

Rusă, inscripție în care se spune că defunctul era *nat. Lib.*, întregit de A. Aricescu *nat(us) Lib(idae)?*

Interpretarea dată de A. Aricescu pasajului din Theophylact portrete de la prenisa că incidentul relatat de istoricul bizantin s-ar fi petrecut la Dunărea de Jos, în Dobrogea, eroul principal fiind un localnic din provincia Scitia.

În pasajul mai sus amintit, Theophylact se referă la evenimentele petrecute la începutul domniei lui Mauriciu Tiberiu. Se știe că după viața din anul 567 asupra gepizilor și după mutarea longobarzilor în Italia, haganul avarilor și-a instalat reședința în ținutul dintre Dunăre și Tisa, fiind locuit pînă atunci de gepizi. De aici, ei au întreprins numeroase atacuri împotriva granitelor Imperiului bizantin. În anul 582 orasul Syrmium a cazut în mîinile avarilor, acesta fiind începutul unei noi serii de expediții de puștiere a orașelor romane de pe malul drept al Dunării³.

În cursul acestor evenimente a avut loc și incidentul Povestit de Theophylact, pe care-l redăm integral: „Un scit cu numele Bokolabras (dacă dorește cineva să afle însemnarea numelui, voi trece îndată în limba greacă acest nume; schimbând limbă scită în cea nobilă, voi traduce mag, adică preot), săvîrși în acea vreme o fapă îndrăzneată și plină de primejdie. Căci avu legătura cu una dintre femeile haganului și, ca nu cuniva nelegătuirea să fie aflată și să-i pricinuiască o pedeapsă cumplită, convinse pe șapte dintre gepizii de sub supunerea sa și fugi la neamul de basină. Acești huni, care locuiesc în răsărit, sunt vecini cu persii, pe care mulți obișnuiesc să-i numească și turci. Treceind deci Istrul se dusese la orașul Libidina fiind prinț de unul dintre comandanții romani care fusese răpuși la paza Istrului, arăta neamul, vechea sa ocupație și placerea care-l facuse să fugă de acolo. Pentru că părea convinsă o pedeapsă cumplită, român se rupse și se relua războiul”⁴.

Pe cine și denumea Theophylact, „scitii”, rezultă din introducerea la excursus (cartea VII, 7, 12–16): „Întrucât am relatat despre scitii din Caucaz și despre cei ce au migrat spre nord, dorim să interupem istori-

sirea și să povestim ce s-a întimplat în acest timp la acest foarte mare

³ A. Rădulescu, SCIV, 14, 1963, 1, p. 99–100, nr. 17 (= Idem, *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, 1964, p. 168–171, nr. 17).

⁴ Pentru aceste evenimente, v. G. Moraweski, *Byzantinoturcica*, I. Die byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkenvölker, Berlin, 1958, p. 70–75, cu o bogată bibliografie.

⁵ Συνθήκη ἀντρού Βοσκολαβράς τὴν ἑπειρωτικήν περιοχήν (εἰ. δέ τις καὶ τῆς προστροματίας τὸ σαφεστεροῦ ὑπογέλλει μαθεῖν, παρευτίκα, πρός τὴν Ἑλλάδος φουνγή μετοχεῖτο τὸ δομομάλγον, ταῦτα δὲ σῶματα λεπτα, την τὸν Σκυθικὸν εἴτε τὸν εὐρετικὸν μετανομούμενος φουνγή τῆς ἐργατικῆς τεκνούσιον, οὐδέ τοι τηγανατεῖ λαχεῖον φυλακών τόλμα, παρευτίκας γέροντον τὸν Χαροπόντιον γῆρον τὸ βρετανόθεατον εἰς μεγάλας ἀπειλας θανάτου επειρ-

⁶ Αλλ’ εἶτε περὶ τῶν Σκυθῶν τῶν πόλεων τῷ Καικάσον τῶν τε πρὸς βορρᾶν τεραπυμένων μηδὲν ἔτινετον τούτοις δύναται εἴπειν μετόπουλον διηγεῖται τὸν διηγήματα τὴν Ἱστορίαν μεσολαβήσαντες τροποποιεῖται. Cf. H. W. Haussig, (*Theophylact's Exkurs Byzantion*, 23, 1953, p. 302): Theophylact unterscheidet also deutlich zwei Gruppen von Scythen, Byzantion, 23, 1953, p. 302): Theophylact unterschiedet also deutlich zwei Gruppen von Scythen, unter denen er, nach dem Vorlagegegenen zu urteilen, die "Awarenverstand, die "um Kaukasus" wohnten, und die "die nach Norden gewandert waren".

⁷ G. Moraweski, op. cit., vol. II, p. 279–283.

⁸ C. Diculescu (*Die Gepiden*, Leipzig, 1922, p. 215): „Zu Anfang der Regierung des Mauritius (582–602) werden sieben Gezipen eines awarischen Weißgepriesters, eines sogenannten Bookolabtra erwähnt ...”; H. W. Haussig, art. cit., p. 359): „Einen weiteren Machtfaktor stellt auch bei den Awaren der Schamanenoberpriester dar, der hier Bookolabřa genannt wird”; G. Moraweski, op. cit., vol. II, p. 95): „Bookolabřa“ awarischer Priester (ca 582), Theoph. Sim., 534–19”; P. Lakatos, (*Quellenbuch zur Geschichte der Gepiden*, Seghedin, 1973, p. 102–104): „1582 folgten sieben Gezipen dem Oberschamanen Bookolabras, als sich dieser den Zorn Balans befürchtend vom awarischen Machtbereich Jossiris und nach Byzanz hinkam“; D. Csallány, (*Archäologische Denkmäler der Gepiden im Mitteldonaukreis*, Arch. Hung., 38, 1961, p. 14): „Unter Maurikios (582–602) floh ein awarischer Hohepriester, Bookolabra, in Begleitung von sieben gepidischen Dienern über Byzanz nach Persien, Theoph. Sim. I, 8“; V. Begelevici, (*Die probulgarischen Inschriften*, Berlin, 1963, inscr. nr. 14, p. 170–171; S. Szádeczky – Kardoss (*Ein Versuch zur Sammlung und chronologischen Anordnung der griechischen Quellen der Awarengeschichte nebst einer Auswahl von anderssprachigen Quellen*, Acta Univ. de Attila Joszef nominatae Acta Antiqua et arch., tom 16, 1972, Seghedin [Opuscula Byzantina I] p. 73); „Von Herbst 585 bis Sommer 586: Wegen des byzantinischen Aufenthaltes des geflügelten Oberschamanen entfesselten die Awaren entlang der Donau und in Thrakien wieder einen

Cîmpia Tisei și în regiunea Syrmium⁹. De aici, cei șapte gepizi au plecat spre sud, însotindu-l ca servitori pe șaman. Care era neamul de bastină (ἀργετόν φῦλον), la care Bokolabras a căutat să se "refugieze", rezultă tot din textul lui Theophylact : „acești huni, care locuiesc în răsărit, sunt vecini cu persii, pe care multi obișnuiesc să-i numească și turi!”. Textul este destul de clar pentru a nu putea confunda neamul de bastină al lui Bokolabras cu locuitorii Dobrogei. Theophylact se referea, aici la grupul de avari din Caucaz numit în exercursul mai sus citat din carteaua VII-a.

Pentru a scăpa de urmărirea haganului, însotit de cei șapte servi tori gepizi ai săi, Bokolabras a trecut Dunărea, pe teritoriu roman, cu intenția de a trece prin Bizant la grupul de avari rămas în răsărit. El s-a îndreptat spre orașul Libidinilor, a fost însă prins de unul din comandanții romani și dus la Bizant, unde a găsit adăpost, fiindu-i probabil înlesnit drumul spre Caucaz. Această faptă a supărăt pe hagani, care a rupt tratatul român și a reluat războiul.

Dar unde era orașul Libidinilor către care a plecat Bokolabras? Din cele spuse pînă aici, rezultă că părtania lui Bokolabras s-a petrecut undeva pe Dunărea mijlocie și că de aici, Bokolabras nu putea pleca spre Bizant prin Dobrogea. Punctul către care se îndrepta fugarul putea să se afle pe drumul Belgrad (Singidunum) — Bizant, eventual la una din țrecătorile Balcanilor. Un topónim asemănător este pomenit de Theophylact, în carteaua a doua a *istoriilor* sale, cap. 15, 10, sub forma Libidurgo, în relațarea reîmagerii comandanțului bizantin Comentioului spre Constantinopol, în anul 585 sau 587. Din context, V. Beșevliev a dedus că locul numit de Theophylact se află pe versantul sudic al Balcanilor, la poalele muntilor, în apropiere de Aquae Callidae. Libidurgo ar putea fi o formă coruptă, derivind din Libidoburgo, sugerată să vînă săvântul bulgar.¹⁰ Orașul către care se îndrepta Bokolabras poate să fi fost identic cu locul numit de Theophylact în forma Libidurgo.

Din analiza noastră rezultă că Ibida din listeile lui Procopius nu poate fi identificată cu orașul Libidinilor pomenit de Theophylact. De altfel, un examen al manuscriselor pe bază cărora a fost constituit textul lui Procopius arată că cele mai multe greșeli în transmiterea numelor de localități au rezultat din schimbarea literelor asemănătoare ea formă. Cazurile pe care le citează V. Beșevliev arată că litera *v* a fost schimbată cu *u* sau cu *o*, niciodată cu *A*¹¹. De aceea, e mai probabil ca diferența, semnalată de C. Litzica în manuscrise, să se datorizeze unor greșeli ale copiștilor. E de remarcat că toate manuscrisele sunt de acord în a reda numele orașului în forma Ibida, discentabilă fiind numai transcrierea pronumeului care-l

⁹ Pasajul din Theophylact este printre ultimele stîri despre gepizi, cf. C. Diculescu, *op. cit.*, p. 215; D. Csâlăny, *art. cit.*, p. 314 („Die Gepiden blieben auch im Laufe des 7. Jhs. ortsgesiedelt in drei Gebieten erhalten : in Siebenbürgen, Syrien und jenseits der Thelw.”).

¹⁰ V. Beșevliev, *Zwei Randnotizen zu Theophilaktos Simkakates*, Byzantinische Zeitschrift, 43, 1950, 2, p. 257 — 258. H. W. Haussig, *art. cit.*, p. 404, nota 47 susține că cîteva donă topônime pomenite în pasajul citat din Theophylact (zărtîțey tobyw τὸν Αἴγαον ἐπὶ Καζάποδορτον, Ηεμι κατι μοντι λειτε τεργυμ transformindu-se sub parata copiștilor în două denumiri Χαεμι ηεμι μοντι λειτε τεργυμ) ar fi o transcriere greșită a unor cuvinte latine ;

¹¹ Zur Deutung der Kastellnamen in Prokops Werk „De Aedificis“, Amsterdam, 1970, p. 10—11.

precede, răsto sau τοῦτο¹². Cea din urmă formă fiind greșită grammatical, era normal ca editorul să aleagă manuscrisul cu forma corectă.

În ce privește lectura inscripției, pe care A. Aricescu o aduce în sprijinul interpretării sale, este și ea de pus sub semnul întrebării. *Nat. Lib.* trebuie citit *natiōne* *Lib(icus)* sau *Lib(icus)*, astă cum a propus primul editor al inscripției, și nu *natus* *Lib(idae)*. Cuivîntul *natus* urmat de numele unui oraș este mai rar atestat în inscripții¹³, iar mențiunarea provenientei se facea numai în cazul în care persoana era străină de locul în care se punea inscripția : „Die Heimat Rom führt der Römer daher im Namen nicht, da sie sich von selbst versteht”, spunea Th. Mommsen (*Römisches Staatsrecht*, 1887, vol. III/1, p. 213). Înici o inscripție cunoscută de noi în Scythia minor nu avem vreun caz în care o persoană să spună că este originară din orașul (sau satul) în care punе inscripția.¹⁴ Si chiar dacă întraregea *natus* *Lib(idae)* ar fi de luat în considerare, Libida n-ar putea fi la Slava Rusă, ci acolo unde a amintit-o Theophylact pe drumul Singidunum — Constantiopol.¹⁵

¹² Cf. Procopii Caesarenensis *Opera omnia*, ed. Haury, vol. IV, *De Aedificiis*, Leipzig, 1964, p. 133.

¹³ V. de ex. H. Ziliacus, *Sylloge inscriptionum christianarum veterum Musei Vaticanii*, vol. II, Helsinki, 1963, p. 219 : „En 219, qui est fragmentaire, on a probablement la mention d'un lieu de naissance, indiquée sciemment pour faire contraste avec le lieu du décès, Rome ; c'était une indication importante, car elle montrait que la famille qui avait fait poser la pierre était venue de la province habitée dans la capitale. Dans le texte se trouve une locution rare : *natus* (il n'y a de cas correspondants chez Dessau et chez Diehl que chez les inscriptions postiques)“.

¹⁴ Un caz caracteristic ni-l oferă o inscripție firzie din Constanța, în care se face distincție între locul de proveniență și locul unde a decedat Ioan, fiul lui Phokas ; acesta era din Constanțiana drăb. Kororavăț, oraș dozebit de Tomis și așezat la mare distanță, dar moartea l-a surprins la Tomis ; v. Em. Popescu, *Constantiana. Un problème de géographie historique de la Scythie Mineure, Byz. Zeitschrift*, 66, 1973, p. 359 — 382, în special p. 367 ; *idem, Inscriptio filii grecoſti și latine din secolele I V — XIII descoperite în România*, București, 1976, nr. 37.

¹⁵ Identificarea, propusă de A. Aricescu, între Ibida atestată la Procopius și Libida amintită de Theophylact, simoicateasă a fost acceptată, nou nume al aşezării de la Slava Rusă figura în diverse studii, articole de dicționare și înălătri ; de ex. A. Aricescu, *Contributions épigraphiques à l'identification de quelques toponymes de Scythia Minor*, Acten des VI. Internationalen Kongresses für griechische und lateinische Epigraphik, München, 1972 [Westgötia, 17, 1973], p. 549 — 549 ; *Idem, SCIV, 27, 1976, 4, p. 533 — 534* ; I. Barnea, *Dicționar des istoriei veche a României*, București, 1976, p. 371 ; *Idem, The Princeton Encyclopedia of Classical Sites, Princeton, 1976, p. 508* ; R. Vulpe, Ia. V. Părvan, *Incepăturile vieții romane la Gurile Dunării*, ed. II-a, București, 1974, p. 162, nota 135, unde se acceptă ipoteza lui A. Aricescu cu oarecare rezerve. Al. S. Stefan, *Recherches de photo-interprétation archéologique sur le limes de la Scythie mineure à l'époque du Bas-Empire*, Actes du IX-e Congrès international d'études sur les frontières romaines, Mamaia, 1972, p. 105 și harta de la p. 96 (cu semn de întrebare) I. Barnea, Gh. Stefan, *Le limes Scythicus des origines à la fin de l'Antiquité*, în Actes du IX-e Congrès International d'études sur les frontiere romaines, Mamaia, 1972, p. 24 ; I. Barnea, *Les villes de la Scythia Minor au cours des V-e — VI-e siècles*, în Association Internationale d'Etudes du sud-est européen. Bulletin, X, 2, 1972, p. 153 — 154 (în lista nu este completă, fiindcă n-am avut la îndemnă toate studiile, unde și-a făcut loc, cu atât usorină, această interpretare eronată).